

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

EGEBÆKKEN

MEDLEMSBLAD FOR

HISTORISK FORENING
FOR
ESPERGÆRDE OG OMEGN

NR 22

JUNI

1997

Mange jubilæer

- læs herom på siderne hhv. 3, 10, 14 og 17

Chr. Sørensen æresmedlem

Se side 6

Pas på de kloge - de snyder os!

- siger fhv. politiassistent Søren Larsen ...

Læs side 7

**Om kommunevåbnene
og deres oprindelse m.v. - se side 12**

EGBÆKKEN

REDAKTION AF DETTE NUMMER:

Kjeld Damgaard (ansvb.) Rugmarken 27, 3060 Espergærde, tlf 42 23 52 97

Ida Schmidt, Stubvænget 13, 3060 Espergærde, tlf 42 23 48 48

Helge Rasmussen, Mordrupvej 57, 3060 Espergærde, tlf 42 23 27 64

TRYK:

Kopi og Print, Kongevejen 3 D, 3000 Helsingør, tlf 49 21 60 11

Æres den, der æres bør

HD- Vi finder al mulig grund til at glæde os over, at det for nylig er lykkedes endelig at få Nyrup Brandsprøjte tilbage til vort område.

Som det vil erindres, var der fra K. Damgaards side arbejdet hårdt på at få reddet denne brandsprøjte, som uforstandige naboer i Nyrup havde ladet fjerne fra dens oprindelige placering i Sprøjtehuset i Nyrup.

I et ekstranummer af "Egebækken" fra juni 1996 redegjordes for den indsats der var gjort for at finde sprøjten - samt hvilke bestræbelser, der var gjort for at få Helsingør kommune, som den retmæssige ejer, til at tage sig af sagen.

Nyrup Brandsprøjte var jo uretmæssigt fjernet fra sprøjtehuset i Nyrup, og reelt var der tale om en hælervare, som Helsingør Kommune uden videre havde kunnet forlange tilbage. Det var imidlertid kun med meget stort besvær, lykkedes at få Helsingør Beredskabsvæsen (det tidligere Brandvæsen) til at interessere sig for sagen - måske var det et udslag af dårlig samvittighed. Man begyndte derfor kun nødtvungent at forhandle med den person, som havde fået fat i Brandsprøjten, i stedet for blot - evt. med fogedens hjælp - at forlange brandsprøjten tilbageleveret.

Efter næsten et års "halen tingene i langdrag" - blev sagen løst ved at formanden for Stejlepladsgruppen, Ole Laugmann, simpelthen købte brandsprøjten med henblik på at udstille den i det ny-renoverede sprøjtehus i Skotterup. Og det kan ingen vel sige noget til - ej heller beboerne i Nyrup, som jo har vist, at de ikke forstod at passe på deres eget klenodie.

Hvad vi derimod ikke er så glade for, er pressens indsats. Ingen lokale blade fandt anledning til at omtale den usømmelige behandling af kommunens gamle sprøjte, da sagen blev udførligt fortalt i Egebækken i juni 1996. Først da Ole Laugmann tog tegnebogen frem, var historien med det samme at læse i dagspressen, men i en friseret udlægning, hvor ovennævnte forspil helt var forbigået.

Snekkersten Havn 125 år

af Kjeld Damgaard

Man kan altid diskutere hvornår noget startede. Og i tilfældet med en havn bliver det noget "flydende" hvornår havnen reelt er taget i brug, for hvornår lagde egentlig den første båd til ved de sten, der skulle udgøre molerne? Og i tilfældet med Snekkersten Havn har man altså - i mangel af en officiel åbningsdag - valgt at fejre jubilæet den 2. april 1997. Da var det nemlig 125 år siden de første pæle blev rammet ned og de første sten lagt til rette.

Havnens forhistorie og bygning

Fiskerne i Skotterup og Snekkersten hørte i midten af 1800-tallet bestemt ikke til samfundets rigeste, og det var da også for flere svært at forestille sig muligheden af at få en havn - hvor skulle man dog få pengene fra. Imidlertid var der langs kysten andre som havde fået en havn - og tilmed var der netop i Snekkersten kommet lidt ekstra nyt liv.

En kreds af kunstnere havde slået sig ned i og omkring Snekkersten Kro - og de trak andre sommerbeboere med sig. Og blandt disse var der større forståelse end blandt de fastboende i f.eks. Helsingør. Hvad skulle man dog med en havn i Snekkersten - sagde man der. Helsingør ligger jo så tæt på.

Men omkring 1870 ændredes fiskernes opfattelse - og de begyndte at tro på tanken om at få egen havn. Først tegnede de sig selv for ugentlige bidrag,

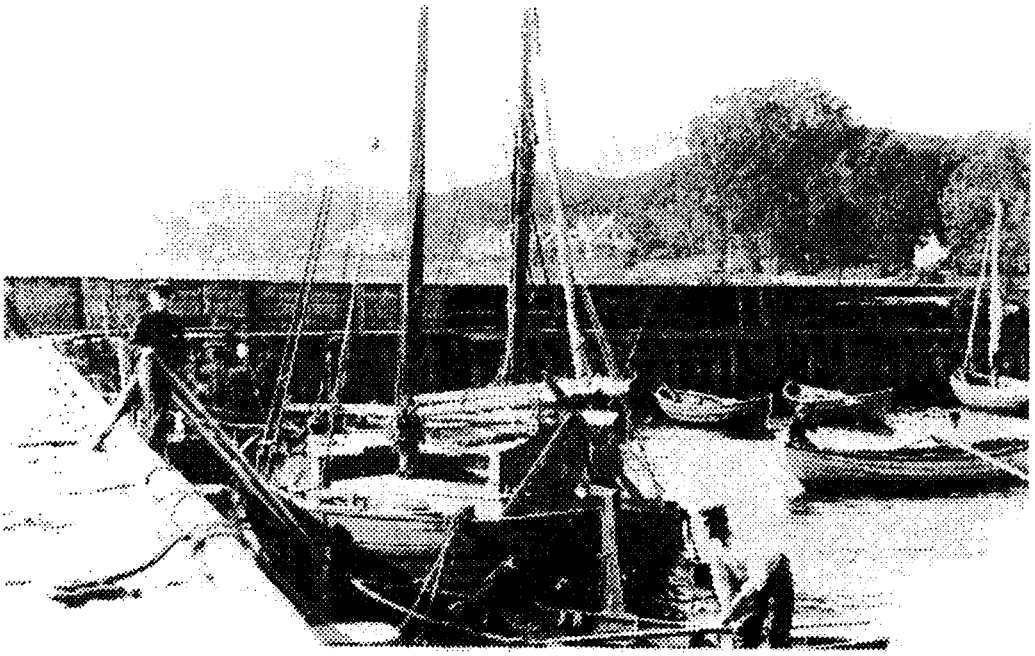
som nogle blandt dem gik rundt og samlede ind hver søndag. For yderligere at gøre reklame for sagen deltog de dernæst i udstillinger i bl.a. Helsingør og København - og det virkede. Nu begyndte folk - også uden for deres egen kreds - at interessere sig for sagen.

Nu begyndte pengene for alvor at strømme ind. Selv fra udlandet kom der penge, bl.a. fra England og endog fra den danske konsul i Calcutta! Af danskere kan nævnes Kongen, der sendte et par hundrede rigsdaler. Den tidligere ejer af Borupgaard, C. Brun, forskellige fonde og mange andre med beløb helt ned til 1 rigsdaler. Nogle gav et årligt bidrag indtil havnen stod færdig, og en borger i Helsingør tegnede sig for et bidrag af 50 arbejdsdage med hest og vogn. Omegnens bønder gav kørsel og sten fra gårdene. Indenrigsministeriet, amtet og sognerådet gav også pekuniære bidrag og endelig gav skovvæsenet billigt tømmer, sten m.v.

Tegningen og overslaget over byggeriet var leveret gratis af ingeniør Lund også fra Helsingør. For bygningen af havnen stod tømmermester Steen fra Helsingør - efter sigende uden at tjene på forretningen. Arbejdsformand var tømmer P. Hansen, der tog sig af sagen med stor lyst og iver.

Havnens betydning

Allerede i 1873 var havnen så godt som færdig. Men børnesygdomme og

*Snekkersten Havn fotograferet omkring 1910-15.
(Chr. Sørensens samling)*

uheld udeblev naturligvis ikke. Iskruning og tilsanding var tilbagevendende problemer. Et mere sjældent uheld bestod i at en hollandsk skonnert drev på brohovedet og knuste både dette og sig selv. Indenrigsmini-

steriet betalte dog for denne reparation - efter sigende på foranledning af daværende folketingsmand i Helsingør-kredsen, general Thomsen.

Havnens betydning for fiskerne var

St. Hans-Fest i Egebæksvang.

Med Øvrighedens Tilladelse afholdes Søndagen den 23de og Mandagen den 24de Juni forstkommende en stor Fest i Egebæksvang, hvoraf Indtægten skal tilkomme Snekkerstens Waadehavn.

Festen begynder Søndagen den 23de Juni, Kl. 4 Efterm., og vil bestaa af: Kaproning, Spil, Tombola, Kaplob, Klattring, Baughall, St. Hans Blus og Fyrværkeri.

Et Musikcorps vil begge Dagenes bidrage til de Besøgendes Underholdning.

Paa Festspladsen vil findes Beværtningstelte, og vil der i Øvrigt blive sørget for Publicums Bequemmelighed. — Fuldstændigt Program faaes med Billetterne. Festsomiteen.

Som led i indsamlingen af penge til bygningen af Snekkersten Havn, gennemførte man allerede i 1872 den første (men ikke den sidste) skovfest i Egebæksvang til fordel for havnebyggeriet.

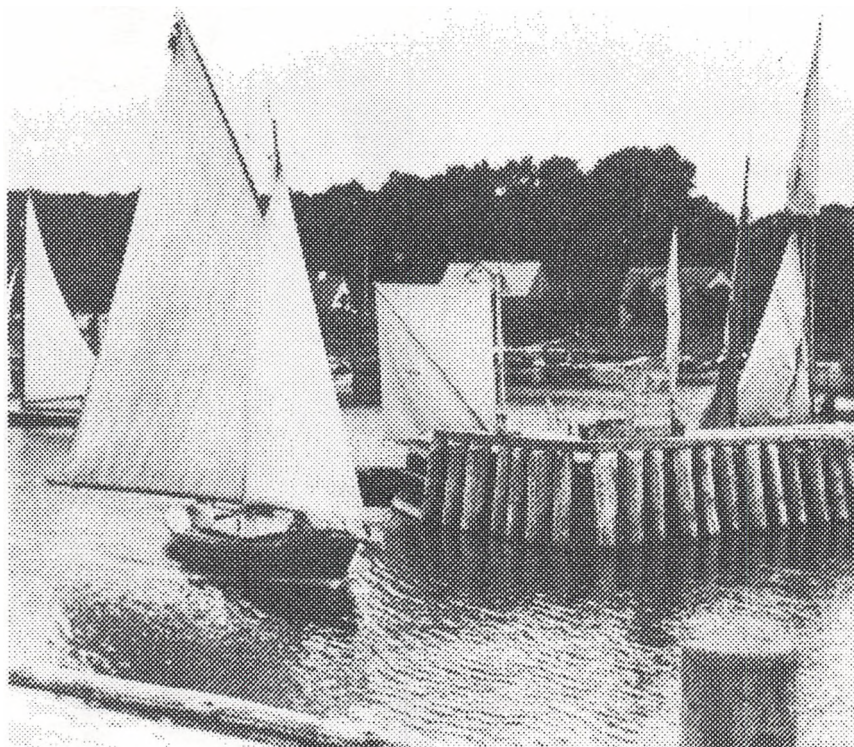

naturligvis stor. Fiskerne fra både Skotterup og Snekkersten kunne nu anskaffe bedre og større både, der kunne etableres et bådebyggeri på havnen, der skulde ske bedre konservering af fangsterne, det blev muligt at fiske flere dage og for den enkelte fisker blev der mindre arbejde i det daglige.

Til gengæld måtte fiskerne løbende vedligeholde havnen, men denne benyttedes snart af Dampskibsselskabet til regelmæssige anløb af rutebådene mellem København og Helsingør - i stedet for den hidtidige station ved Skotterup. Disse hyppige anløb betød

at flere og flere landligere kom til og det fik igen Det sjællandske Jernbanselskab til at etablere en holdeplads, således at også Nordbanens passagerer fik mulighed for at komme let til og fra Snekkersten. Det medførte yderligere tilstrømning af nye beboere - nu endda nogle, der slog sig ned hele året. Og så var der også grundlag for forretninger, posthus, telefoncentral o.s.v.

Man kan altså med nogen ret sige, at etableringen af Snekkersten Havn var første skridt i den udvikling, der førte til Snekkersten og Skotterup, som vi kender det idag.

*Nordre mole på Snekkersten Havn omkring år 1900.
(Chr. Sørensens samling)*

Christian Sørensen udnævnt til æresmedlem

Historisk Forenings første æresmedlem blev udnævnt ved årets generalforsamling. Det blev ikke uventet Christian Sørensen.

I sin tale ved udnævnelsen, sagde foreningens formand, Holger Dahl, at det skete som en anerkendelse af Christian Sørensen enorme kendskab til det lokalhistoriske. Også Chr. Sørensens indsamling af historisk kildemateriale og af fotos blev fremhævet, ligesom hans evne til at fremstille tingene både i skrift og i tale. I den forbindelse nævnte Holger Dahl også, at Chr. Sørensen gode lune altid kom med i disse fortællinger.

Chr. Sørensen store arbejde for Flynderupgaard Museet var også en af årsagerne til udnævnelsen, men ikke mindst var årsagen, at Chr. Sørensen altid havde været en god ambassadør for Historisk Forening.

Som bevis på udnævnelsen fik Chr. Sørensen overrakt et diplom.

Christian Sørensen fotograferet umiddelbart efter at han var blevet udnævnt til æresmedlem og havde fået overrakt diplom og blomster.

Pas på de kloge - de snyder os !

- sådan siger Søren Larsen, som har boet i Espergærde i 46 år og fulgt den rivende udvikling, som er sket i området. Søren Larsen er født i Alsønderup. Hans far var bonde, der var 10 søskende og muligheden for at blive selvstændig landmand, var ikke til at få øje på. Søren blev savværksarbejder, men en dag sagde en ven: Hvorfor søger du ikke ind til politiet.

- Men jeg havde jo ikke gået ret meget i skole, jeg var ikke særlig god til dansk, så jeg anså det egentlig for håbløst. Men efter to vintres danskundervisning, så klarede jeg prøven til politiskolen og jeg blev politibetjent, stationeret i Helsingør. Det var under krigen, og jeg indgik i kystbevogtningen. Som kystbetjent skulle jeg bl.a. holde øje med trafikken på Øresund, især med de fiskerbåde, som sejlede jøder til Sverige. Det var ikke noget behageligt arbejde, men folk er jo ikke så dumme, så der udviklede sig hurtigt en vis rutine. Det skete ikke sjældent, at nogen spurgte mig, hvilken rute jeg skulle gå i aften. Og jo, jeg skulle gå fra Espergærde til Snekkersten. "Så kan du vel være i Snekkersten omkring klokken elleve?" "Ja, det bliver nok ved den tid!"

På et tidspunkt søgte Søren Larsen til København og blev betjent på Station 5 med Vesterbrogade som distrikt. Men København passede ikke rigtig til Søren og det varede ikke længe før han var tilbage i Helsingør. Men Danmark

af Else Elbæk

var stadig besat og i september 1944 tog tyskerne omkring 2.000 danske politifolk og sendte dem i tyske koncentrationslejre. Søren Larsen var en af de 2.000. Han sad i flere lejre og han var både syg og afmagret, da han i maj 1945 blev kørt hjem i en af Bernadottes hvide busser. Der gik dog ikke lang tid før han var tilbage i Helsingør som landbetjent og med Espergærde som område.

- Hvad var for opgaver, du havde som landbetjent i årene efter krigen ?

- Der gik nu ikke lang tid før landbetjent-ordningen blev afskaffet. Vi fik politistation i Humlebæk, vi var tre mand på stationen, een til Humlebæk og to til Espergærde. Opgaverne - det var faktisk først og fremmest sociale opgaver. Dengang var socialvæsenet jo slet ikke udbygget, som det er i dag, så politiet fik mange sociale sager - faderskabssager, ægteskabssager, de unge der ikke kunne finde ud af det og den slags. Og så var der selvfølgelig færdselsagerne.

Jeg havde altid interesseret mig for politik, men mit arbejde gjorde, at jeg blev mere aktiv. Jeg syntes det var vigtigt, at vi holdt fast ved målet: "at få har for meget og færre for lidt".

Og i de år begyndte jo en kolossal udvikling og det gik stærkt. Så i 1954, før et kommunevalg, tog jeg min cykel og kørte til Tikøb Kro, hvor Venstre havde opstillingsmøde. Der var omkring 300 mennesker, tænk engang - til et opstillingsmøde. Nå, men jeg blev sørne opstillet, som nummer 7 på listen. Jeg blev nu ikke valgt, men jeg blev første suppleant. Og da sognerådsformand William Petersen gik midt i perioden, kom jeg ind i sognerådet. Det var i 1956 og jeg sad der i 24 år.

- Du var med til kommunesammenlægningen ?

- Ja, og jeg var imod. Men som Karl Olsen, sognerådsformanden, sagde: Vi har ikke noget valg. Vi fik besøg af indenrigsministeren, det var Poul Sørensen, og han forklarede os, at når en købstad forlanger udvidelsesmuligheder, så skal den have det - iløge loven. Helsingør ville godt nøjes med at få Hellebæk og Snekkersten med ind i kommunen, men det kunne vi ikke gå med til. Vi kunne ikke slagte Tikøb kommune på den måde. Men den sammenlægning var en fejltagelse. Helsingør havde jo ikke brug for udvidelsesmuligheder, faktisk har de aldrig udvidet over de gamle kommunegrænser.

Vi kom fra Tikøb Kommune med 33 millioner i en jernkasse, og vi havde endda netop bygget og betalt Borupgaardskolen. Men i Helsingør havde de gæld, og de havde bygget nyt bibliotek på en kassekredit. En anden ting var, at byrådet blev anderledes. Før kendte vi folk og jeg kendte de fleste sager, før

de blev til sager i sognerådet. Nu var det slut. Administrationen voksede og blev dyrere og dårligere. Jeg vil holde på, at vi f.eks. ikke ville have haft alle de klager over ældreforsorgen, som vi har nu, hvis Tikøb Kommune stadig havde været Tikøb Kommune.

- Det store argument for kommunesammenlægninger var jo, at små kommuner ikke kunne klare fremtidens opgaver. Kan du se nogen opgaver, som ikke kunne klares af Tikøb Kommune ?

Ikke een. Jeg kan heller ikke se, at der kommer nogen. Det eneste skulle være, hvis motorvejen skal føres helt igennem til Helsingør, men det vil i det hele taget være en dårlig idé.

- Der er meget snak om, at vi må have mere industri til Espergærde-området, hvad mener du om det ?

- Jeg mener, at Helsingør Kommune skal være varsom med at lave industri her. Det er ikke hvad borgerne ønsker. De ønsker at bo her på grund af naturen. Vi skal ikke lave om, så det her pragtfulde sted kommer til at ligne Ballerup eller andre industri-områder. Det er en nydelse at bo her og jeg er meget glad for, at vi fik fredet området med Poulsens Planteskole, så der ikke bliver bebygget.

- Søren Larsen, du vil ikke have mere industri. Efter du forlod politiet, var du i mange år havnefoged i Espergærde. I de år var du modstander af, at udbygge havnen til marina ?

- ja, og det er jeg stadig. Espergærde

Søren Larsen, her fotograferet i politiassistent-uniform, var til-lige medlem af Tikøb Sogneråd fra 1956 - 1970, og af Helsingør Byråd fra 1970-78 og igen fra 1981 til 1985. (Foto: Privateje)

Havn er kystens mindste og det håber jeg den bliver ved med at være til evig tid. Hvad skulle vi med en marina ? Så skulle vi fylde op og inddrage skolestranden og bygge store restauranter og lave vaske- og toiletfaciliteter. Nej, folk med store både må finde et andet sted at lægge dem.

- Du er antagelig også imod at overdække butikscentret med glas ?

- Det ved gud jeg er ! I det hele taget fatter jeg ikke, hvad vi skal med alle de

store centre. Vi køber jo ikke mere, fordi der kommer flere og større centre. Det eneste der sker, er at de handlende må hugge kunderne fra hinanden. Hvor mange små butikker i Helsingør må ikke lukke, når Stürupcentret åbner ?

- Jamen udviklingen, Søren Larsen. Udviklingen ?

- Udviklingen, hvem er det ? Det burde være os, menneskene, der bestemte udviklingen, men det er vi ikke altid så

gode til. Hvis vi ikke havde Espergærde Centret, så havde vi antagelig stadigvæk haft 4-5 købmænd rundt om i byen. Da jeg var landbetjent var der 30 skomagerværksteder i Helsingør, nu er den sidste netop lukket. Tænk på alle de fiskere, der var her. Nu er der én i Espergærde, to i Snekkersten og ingen i Humlebæk og Helsingør. Men til gengæld aner vi ikke, hvad vi skal stille op med mennesker, som er bedst til at arbejde med deres hænder. Vi

burde have tænkt os lidt bedre om, været lidt mere fornuftige. Hvorfor skal det gå så stærkt ?

Poul Hartling sagde engang - pas på de kloge, de snyder os. Det er netop, hvad der alt for tit sker med al den hurtige "udvikling". Vi skal bruge vor fornuft. Passe godt på det enestående område vi har her i Espergærde. Der skulle gerne være noget smukt tilbage til vores efterkommere.

Skovfesten den 23. august - i anledning af Egebæksvang Kirkes 100 års jubilæum

af Holger Dahl

Som vel alle herboende ved, slutter en lang stribe foreninger og enkeltpersoner op om denne skovfest, så den tilige bliver en folkefest. Historisk Forening bidrager ikke med selvstændige arrangementer, men vi støtter projektet og opfordrer så mange af vore medlemmer som muligt til at deltage.

Der arrangeres 3 folkeoptog til pladsen bag kirken:

- et fra Espergærde Centret
- et fra Snekkersten Havn
- et fra Flynderupgaard

Historisk Forening er opfordret til at deltage i optoget fra Flynderupgaard, gennem Egebæksvang Skov til kirken, og da det er den gruppe, der er sværest

at få "mandstærk" bedes man opfordre venner og bekendte til også at komme her.

Foreningen vil få følgeskab af Flynderupgaards Venner, ligesom beboere i Tikøb opfordres til at slutte op her og markere, at Egebæksvang Sogn er udskilt fra Tikøb Sogn.

Museumsinspektør Anne Majken Sne-rup Rud vil lede vort optog, og hun opfordrer til, at man møder så tidligt som muligt og nyder museet og omgivelserne før afmarchen.

Festen åbnes på festpladsen kl 16, og der henvises til dagspressen for yderligere program og orientering. Vi regner

med at gå fra Flynderupgaard kl 15 og at lave en opsamling på østsiden af den nye tunnel under jernbanen kl 15.20, så der er mulighed for at gøre

traveturen kortere. For at gøre optøget så festligt som muligt er stråhatte, stokke og andre effekter velkomne - og vi ønsker Jer alle en rigtig festlig dag.

Egebæksvang kirke er her gengivet fra et postkort fra omkring 1910. Fotografen har valgt en usædvanlig vinkel og for forståelsens skyld tilmed på billedet skrevet at kirken ses fra Egebæksvang.

Egebæksvang Kirke blev indviet den 8. august 1897, og det er baggrunden for den skovfest, som finder sted 100 år senere i Egebæksvang - nemlig den 23. august 1997. At det bliver en skovfest, som skal markere jubilæet, er ingen tilfældighed: En stor del af de penge som blev fremskaffet til brug ved byggeriet af kirken, fremkom som overskud ved en række skovfester. Private gav dog også adskillige store bidrag, ligesom forskellige offentlige myndigheder. Som et lille kuriosum kan fortælles, at kirken først blev gældfri i 1902. Det skete ved modtagelsen en arv, som var testamenteret af marinemaler C. Baagøe.

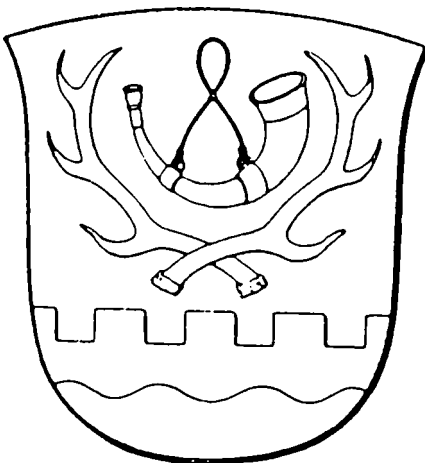

De kommunale våbenskjolde

af Erling Svane

Historisk Forening for Espergærde og Omegn bruger det gamle våbenskjold for Tikøb Kommune som logo, hvilket jeg synes er en vældig god idé. Det er jo virkelig historie at henvise til "noget, der var engang".

Våbenskjoldet for Tikøb kommune blev komponeret i 1944 og var i brug til kommunesammenlægningen i 1970, hvor Helsingør Købstads våben nu blev våben for hele kommunen. Tikøb Kommunes våbenskjold indeholder en rød kamtakket mur over blå bølger, hvilket står for Gurre Slot ved Gurre Sø. Herover et rødt jagthorn med gule beslag over røde hjortetakker i hvidt felt, som hentyder til Kong Valdemars vilde jagter, se figur 1.

Figur 1.

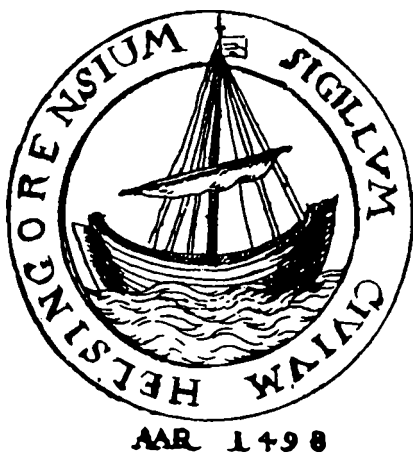
Figur 2.

Efter 1970 er, som nævnt, hele kommunens våben det gamle våben for Helsingør by, som kan beskrives (blasoneres) således: I sølv felt et blåt skib over tre blå bølgelinier. Skibsbilledet kendes fra segl fra 1300-tallet. Det nuværende våbenskjold med det mærkelige flag fra stormasten er kopieret efter et segl fra midten af 1500-tallet, se figur 2. Det er helt naturligt, at en søfartsby som Helsingør, der oven i købet tidligere var en meget vigtig søfartsby, anvender et skib som mærke.

Kong Erik af Pommern som i 1426 gav Helsingør købstadrettigheder, indførte Øresundstolden i 1429 og havde valgsproget: "Mit hån står til

havet". Et skib er også attribut for Sankt Olaf, hvem Helsingørs sognekirke, senere domkirke, er indviet til.

Fra tiden op til år 1600 kendes fra Helsingør otte købstadssegel med forskellige skibe. I et segl fra 1498 er skibet en såkaldt holk og på et segl fra 1585 er skibet blevet til en kogge af nærmest lybsk model med høje kasteller for og agter, se figur 3 og 4.

Figur 3.

Skibet i det nuværende byvåben (nu kommunevåben) er oftest blevet opfattet som en kogge, som var en af middelalderens almindeligste skibstyper. Dr. phil. Henning Henningsen, som har studeret de gamle segl, mener dog, at der er tale om en karrak fra 1400-tallet. Fra stormasten over mastekurven vajer en vimpel og skibet er kravelbygget. I agterstavnen er antydnet et ror og over

Figur 4.

forkastellet rager hovsprydet usædvanligt stejlt op. Det kan være en heraldisk tilsnigelse, idet der ellers ikke ville have været plads til det indenfor skjoldrammen.

Vi har et flot kommunevåben, som vi skal værne om, men vi må gerne stadig have det gamle Tikøb-våben i erindring. Det kan minde os om, at Valdemar Atterdag i middelalderen også var glad for områderne i vor gamle kommune. Ifølge historiebøgerne skulle han jo have udtalt: "Lad Gud beholde sit Himmerrige, blot jeg må beholde mit Gurre". Valdemar Atterdag døde en oktoberdag i 1375 på Gurre Slot.

Nyrup Brandsprøjte til Skotterup

af Kjeld Damgaard

Så kom Nyrup Brandsprøjte endelig tilbage til den gamle Tikøb kommunes område. Enden på historien, hvis første akter blev gengivet i et ekstranummer af "Egebækken" i juni 1996, blev at Stejlepladsgruppens formand købte sprøjten af den samler ved Hille-rød, som havde erhvervet den for nogle år tilbage.

For tiden står den på Flynderupgaard, men det er meningen at sprøjten skal udstilles i den nyrenoverede sprøjtehus i Skotterup.

Kommunal sendrægtighed

Man kan i den forbindelse ærgre sig over den kommunale sendrægtighed i denne sag. Først ville ingen have med sagen at gøre: "Det er ikke vores ansvars-område" - og da det endelig lykkedes at få kommunen til at indse, med juridisk afdelings mellemkomst, at det faktisk var beredskabsvæsenets ansvarsområde, ja så strandede sagen på, at den pågældende bil-samler ved Hillerød ikke ville aflevere sprøjten, skønt den jo var stjålet fra Nyrup. Her burde Helsingør kommune have taget fogeden til hjælp - men nej! I stedet blev Stejlepladsgruppens formand nødt at betale for en sprøjte, der jo reelt var en hælervare.

Sprøjterne i Tikøb kommune

I 1861 kom der en ny lov, der påbød alle sogneforstanderskaber (efter 1867

benævnt sogneråd) at etablere et brandberedskab. I Tikøb kommune skete der imidlertid ikke noget før Helsingørs Politimester i august 1862 fik sat skub i sagen, og først i 1863 anskaffedes to hestetrukne brandsprøjter til de nybyggede sprøjtehus i hhv. Saunte og Nyrup. Det var der imidlertid stor utilfredshed med i Tikøb, så få år efter blev der også bygget sprøjtehus i Tikøb.

Imidlertid førte den stigende bebyggelse langs kysterne til, at der i 1890'erne viste sig et behov for sprøjtehus i hhv. Skotterup og Hornbæk.

Skotterup Sprøjtehus

Sprøjtehuset i Skotterup blev derfor bygget i 1892 og taget i brug året efter. Bygmesteren var tømremester Niels Andersen (1831-1913), der iøvrigt nogle få år senere fik en noget større byggeopgave i nærheden: Opførelsen af Egebæksvang Kirke. Prisen for Skotterup sprøjtehus, incl. anlæg af en overkørsel, blev 325 kr og 20 øre.

Flot medlemsfremgang

Formanden, Holger Dahl, sagde i sin formandsberetning bl.a., at det på trods af de mange andre foreninger i området, som har tilsvarende eller lignende formålsparagraffer som Historisk Forening, så er der alligevel sket det, at medlemsantallet igen er steget, så der nu er 149 medlemmer.

Ved generalforsamlingen i 1995 var der 120 medlemmer, så det er en fremgang på 29 medlemmer på kun 2 år ! Tilmed oplyste Holger Dahl, at fremmødet ved arrangementerne, foredragene m.v. nu ligger på mellem 40 og 65.

Planerne for den kommende tid

Formanden meddelte endvidere ved generalforsamlingen, at foreningen foruden de sædvanlige aktiviteter i form af foredrag m.v., deltager i årets mange jubilæer. Den 2. august fylder Kystbanen 100 år, kort efter bliver Egebæksvang Kirke også 100 år og en-

delig fylder Historisk Forening i januar 1998 selv 40 år.

I sidstnævnte anledning blev der nedsat en arbejdsgruppe til at planlægge festlighederne.

Også god økonomi

Kassereren, Fini Pode Pedersen, fremlagde regnskabet, som viste, at foreningen i årets løb havde haft en omsætning på ca 10.000 kr. Overskuddet beløb sig til ca 1.500 kr, hvorefter foreningens beholdning pr 31.03. 1997 var på 15.104,27 kr.

Kun genvalg

På valg var Holger Dahl, Ida Schmidt og Helge Rasmussen. Alle genvalgte med akklamation. Det samme skete for suppleanterne Per Då og Søren Fisker. Også revisoren og suppleanten for denne genvalgte.

Og endelig fastsattes kontingentet uændret til 50.- kr pr. person om året.

Historisk Forenings bestyrelse

- Formand:** Holger Dahl, Hyacintvej 19, 3060 Espergårde, tlf 42 23 17 16
Næstformand: Helge Rasmussen, Mørdrupvej 57, 3060 Espergårde, tlf 42 23 27 64
Kasserer: Fini Pode Pedersen, Stokholmsvej 83, 3060 Espergårde, tlf 42 23 26 10
Sekretær: Else Elbæk, Gefionsbakken 5 B, 3060 Espergårde, tlf 42 23 51 44
Best.medl.: Ida Schmidt, Stubvænget 13, 3060 Espergårde, tlf 42 23 48 48
1. suppl.: Per Då, P.W.Tegners Vej 9, 3070 Snekkersten, tlf 42 22 02 62
2. suppl.: Søren Fisker, Strandgade 91 A, 3000 Helsingør, tlf 49 20 18 22

BEMÆRK: Fra og med 12.08.1997 ændres telefonnumrene under Espergårde Central fra startcifrene 42 23 til 49 13.

Hornbæk 500 år

af Kjeld Damgaard

Hornbæk - navnet har en særlig klang af sol og sommer over sig. Men denne særlige klang er ikke 500 år gammel.

Hornbæks berømmelse strækker sig således kun ca 125 år tilbage i tiden - før da var Hornbæk et afsidesliggende og næsten helt ukendt fiskerleje.

Når man i år i Hornbæk derfor kan fejre 500 års by-jubilæum skyldes det helt andre ting. For et fiskerleje, har der været på stedet meget længe, og sandsynligvis endda endnu længere end 500 år.

Sagen er nemlig, at navnet Hornbæk rent faktisk kendes helt tilbage i 1100-tallet, men desværre eksisterer det originale dokument ikke længere. Kendskabet haves kun via en afskrift i Esrum Klosters Brevbog - og faktisk ved vi heller ikke med sikkerhed om der var by på stedet i 1100-tallet. Afskriften har nemlig følgende ordlyd på latin: *...riuum qui dicitur Hornisbeck*. Med forfatteren af denne artikels (begrænsede) latinkendskab, bliver det i oversættelse til *...bækken som kaldes Hornsbæk*.

Når Esrum Kloster overhovedet nævner "Hornis Beck", hænger det sammen med, at bække ofte var interessante fordi de dannede skel mellem to ejendomme.

Navnet

Navnet betyder simpelthen "Bækken, der løber gennem Horni", d.v.s. Horne(by) Sø. Vi må forestille os, at Horneby sø, har haft et horn (= et næs), hvorefter søen har fået navn. Dernæst fik bækken så navn efter søen - og endelig har vi så fået en by ved bækkenes udløb, med navn efter bækken.

Men det er selvfølgelig ikke uden grund at 500 års jubilæet fejres netop i år. Den første sikre datering af bebyggelse med navnet Hornbæk, kan nemlig fastsættes til 1497. Også denne gang er det Esrum Klosters Brevbog, der er kilden. Desværre har den pågældende skriver ikke skrevet nogen dato på det pågældende dokument, så nogen fast dato kan hornbækkerne ikke bruge som festdag.

Men det er måske ikke så galt, for så kan man jo bare feste hele året, og det gør Hornbæk !

Herfra siger vi tillykke - og held og lykke fremover ...

PS.: Se side 22 om Axel Plougs foredrag om Hornbæk d. 14.okt.

Kystbanens 100 års jubilæum

af Holger Dahl

For mere end et år siden blev Historisk Forening kontaktet af Fredensborg-Humblebæk Lokalhistoriske Forening med opfordring til sammen med andre lokalhistoriske foreninger langs Kystbanen, at markere det jubilæum.

Espergærde stationsbygning fotograferet omkring 1906 - kort efter dens ibrugtagelse.

*Espergærde Station vil på Kystbanens jubilæumsdag den 2. august også danne rammen om en plancheudstilling af især billeder fra Kystbanen. Dette sker, skønt der ikke var så meget som en holdeplads ved Espergærde før end den 28. maj 1898. Lokalt burde der således ikke fejres 100 års jubilæum før næste forår. Imidlertid skal det tilføjes, at der i Snekkersten er grund til at fejre 2. august, men når det alligevel ikke er planlagt nogen festligheder i Snekkersten, skyldes det jo det forhold, at der i Snekkersten længe før 1897 havde været jernbane og holdeplads/station - nemlig på Nordbanen.
(Foto: C.A.Nielsen)*

som vedrører os alle, med et fælles jubilæumsskrift.

Man havde endvidere kontakt med Veteranbanen og forestillede sig, at Veterantoget skulle køre og de enkelte foreninger skulle være værter ved arrangementer på stationerne. Desværre har DSB, som bekendt, været berørt af strukturændringer og været stærkt optaget af indvielsen af Storebæltsforbindelsen og banernes 150 års jubilæum, så først i de sidste måneder, har der været samarbejde med DSB. Stationerne på strækningen vil således være åbne den pågældende lørdag og en køreplan for Veterantoget er vedtaget.

Med køreplanen som basis, finder bestyrelsen imidlertid ikke, at idéen med et kombineret program med festligheder hos os vil være realistisk. I stedet vil der i Espergærde Stations ventesal blive opsat en plancheudstilling. Bag denne udstilling står Kjeld Damgaard.

Herudover anmoder vi medlemmerne om at fejre dagen med kørsel med Veterantoget og nyde den smukke Kystbanestrækning i et roligt tempo, samt at opleve de arrangementer, som p.t. er under forberedelse ved adskillige stationer.

Medvirkende til beslutningen om ikke at arrangere nogen større festlighed i Espergærde, skal også ses på den baggrund, at Espergærde Station først kan fejre sin 100 års dag den 28. maj 1998. Det vil derfor være naturligt at fejre dette næste år. Iøvrigt har heller ikke områdets anden kystbanestation,

Snekkersten, jubilæum i år. Det første trinbræt i Snekkersten stammer nemlig fra 1879, den første rigtige station er fra 1891 og den nuværende stationsbygning er forholdsvis ny - nemlig fra 1955.

FORKORTET KØREPLAN FOR VETERANTOGET DEN 2. AUGUST 1997.

afg. København II.	09.14	13.54
afg. Klampenborg	09.28	14.17
afg. Rungsted Kyst	09.57	14.37
afg. Espergærde	10.44	15.24
afg. Snekkersten	10.48	15.28
an. Helsingør	10.54	15.34

afg. Helsingør	11.41	16.21
afg. Snekkersten	11.46	16.26
afg. Espergærde	11.51	16.31
afg. Rungsted Kyst	12.24	17.04
afg. Klampenborg	12.44	17.24
an. København H	13.07	17.41

Om billetter, priser m.v.

Billetter kan købes på stationerne i **begrænset** antal.

Priseksempel:

Returbillet Espergærde-Klampenborg: 50,- kr

Enkeltbillet samme strækning: 30,- kr.

Returbillet vil antagelig kunne benyttes som gyldig rejsehjemmel i de ordinære Kystbanetog, men kun indenfor Veterantogets køretider.

BEMÆRK imidlertid, at der ved redaktionens slutning endnu ikke var færdigforhandlet vedr. alle forhold omkring billetpriser og gyldighed. Historisk Forening må derfor tage forbehold overfor

Snekkerstens Pris

af Fini Pode Pedersen

Mange Snekkerstenere kender sikkert denne sang om deres by:

*Dreund er smukt
det aander Ro og Fred.
Jeg har fundet mig et ensomt Hvile-
sted,
hvor jeg kan gaa ned, naar
Modgang nager mig.
hvor jeg kan gaa ned med Haab i Sind,
hvor jeg kan gaa hen med stille Tan-
ker jeg
ikke ønsker ud for hver en Vind.*

- samt de efterfølgende 5 vers (se sangbogen "Helsingør synger").

Den har tekst af Eigil Olsen og melodi af N.P. Hillebrandt ("*Har man ungdomskraft*"). Sangen stammer fra Snekkersten Ungdomsforening "FREM"s revy "SKVULP" i 1940.

Der er vel også nogen, der kender denne med dette første vers:

*Jeg i tanken, dybt i hjertet inde,
ser en smuk, idyllisk gammel by.
Det er Snekkersten der står i
minde,
ældgammel og dog så ung og ny.*

- på melodien "*Alperosen*". Der er 12 vers. Oprindelse m.v. er ikke kendt; måske er det en "lejlighedssang" af forholdsvis ny dato.

Der findes imidlertid endnu en, som tilsyneladende kun er kendt af "Egebækken"s kilde.

Den hedder "*Snekkerstens Pris*" og er også fra en revy i ungdomsforeningen FREM, formentlig 1943-44 og sunget af Hannah Jørgensen.

Indmeldelse i foreningen

kan ske ved henvendelse til foreningens kasserer:

FINI PODE PEDERSEN, STOKHOLMSVEJ 83

3060 ESPERG/ERDE, TLF 42 23 26 10 (efter 13.08.: 49 13 26 10)

- eller ved indbetaling af årskontingentet på 50,- kr

pr person på foreningens girokonto 604-3151,

med angivelse af ovenstående adresse. Husk afsender.

Melodien er "*Den som har livets mildhed søgt*" - en melodi, der stammer fra operetten "Farinelli".

*Snekkersten! Du rummer minder,
som vi skønnere aldrig finder.
Med din duft af frisk saltvandsluft
og fisk
har du knyttet bånd, der varigt
binder,
dine glade sommertoner,
dine staute fiskermænd og -
koner.*

*Dig vil jeg elske, Snekkersten,
du er et varigt minde bleven.
Du er vor egen lille verden,
du er for os som mor.
Her vil vi glemme smerten,
som nager den hele jord.*

Denne sang har Jytte Johansen, født Barbré, nedskrevet efter hukommelsen. Hun havde sit barndomshjem i "Breiblik", Parallelvej 23 i Snekkersten, og hun havde sin gang i foreningen FREM, hvor hun selv medvirkede i revyer og amatørteaterforestillinger.

Trods mange forespørgsler i sin omgangskreds, har hun ikke mødt andre, der kender denne sang - men måske der blandt "Egebækken"s læsere er en enkelt der kan genkende noget ?

*Hannah Jørgensen og Carl Gustav Jensen ses her i en forestilling i foreningen FREM i Snekkersten. Forestillingen er "Eventyr paa Fodrejsen".
(Foto af privateje: Jytte Johansen, Mørdrup)*

Møder og aktiviteter

2. AUGUST:

Udflugt med Veteranjernbanen

I anledning af Kystbanens 100 års jubilæum køres der med veteranog på Kystbanen.

Foreningens medlemmer opfordres til at deltage i en udflugt i den anledning. Vi tager toget kl 11.51 fra Espergærde Station, og medbringer evt madkurv eller kaffe og følges til Klampenborg Station. Se iverigt omtalen i dette blad på side 17.

2. AUGUST:

Udstilling på Espergærde Station

I anledning af Kystbanens 100 års jubilæum vil der i dagtimerne i Ventesalen på Espergærde Station, være opsat en plancheudstilling med især billeder fra Kystbanens 100 årige historie.

Udstillingen er arrangeret af Kjeld Damgaard.

23. AUGUST:

Skovfest i Egebæksvang

- i anledning af Egebæksvang Kirkes 100 års jubilæum.

Foreningens medlemmer opfordres til at deltage i optoget, der starter fra

Flynderupgaard Museet kl 15.00 og ender på festpladsen i Egebæksvang. Se iverigt omtalen af dette arrangement på side 10 i dette nummer.

16. SEPTEMBER:

Dronning Margrethe I.

I 600-året for Kalmar-Unionen, er Margrethe d.1. atter blevet aktuel.

Cand.mag. Vivian Etting fra Nationalmuseet holder foredrag med lysbillede om Margrethe den første - "Rigets fuldmægtige frue og Husbond". Vivian Etting er forfatter til bogen: "Margrethe d. første".

TID OG STED: Tirsdag den 16. september 1997, kl 19.15 på Espergærde Bibliotek.

14. OKTOBER:

Hornbæk 500 år

Axel Ploug fortæller om Hornbæks 500 års jubilæum.

Axel Ploug er uddannet lærer, og var i årene 1948-88 tilknyttet Hornbæk skole, senest som viceskoleinspektør. I perioden 1961-89 var Ploug formand for Hornbæk Menighedsråd, og er nu formand for Hornbækegnens Historiske Forening.

TID OG STED: Tirsdag den 14. oktober 1997, kl 19.15 på Espergærde Bibliotek.

18. NOVEMBER:

Bonde og husmand i Nordsjælland

Flemming Beyer, museumsinspektør ved Nordsjællandsk Folkemuseum fortæller og viser lysbilleder om bønder og husmænd i Nordsjælland.

Foredraget har tidligere været annonceret til den 18. februar 97, men måtte dengang aflyses.

TID OG STED: Tirsdag den 18. november, kl 19.15 på Espergærde Bibliotek.

16. DECEMBER:

Julehygge

Elsie Elbæk er toastmaster ved dette års julehyggemøde, hvor der indledes med lidt om juleskikke og lign.

Dernæst vil der blive mulighed for at deltagerne kan fortælle små historier med tilknytning til julen. I tilknytning til arrangementet vil der blive serveret gløgg og æbleskiver.

TID OG STED: Tirsdag den 16. december 1997, kl 19.15 på Espergærde Bibliotek.

Nivaa i regnvejr

af Ida Schmidt

Lørdag den 10. maj 1997, havde Historisk Forening udflugt til Nivaagaard Teglværk. Da det var øsende regnvejr, var vi kun mødt 18 personer.

Men os, der trodsede det dårlige vejr, fik en dejlig eftermiddag, med et utroligt spændende foredrag af en veloplagt formand, Anton Benkjær,

der virkelig kan fortælle om fremstilling af teglsten, tagsten samt glaserede rør.

Teglværkets Ringovn var i gang frem til 1967, hvorimod teglværket, der stammer helt fra 1701, først nedlagdes i 1970'erne.

Da det var for vådt og klamt, kunne vi desværre ikke gå ud til krigshavnen.

Husk at betale kontingent

Med dette nummer af "Egebækken" følger et girokort. Det er årets kontingent på 50, kr, som skal indbetales nu.

Kassereren beder om, at det sker snarest!

"En sladdermær"

af *Kjeld Damgaard*

Da gårdmand i Tikøb Ole Andersens hustru, Ane Margrethe Pedersen, kom i skænderi med parcellist Peder Pedersens og hans hustru, Thrine Sørens-datter, også fra Tikøb, tog det ene ord det andet, og det endte med at Thrine skældte Ane Margrethe ud for at være *en sladdermær*.

Dette ville Ane Margrethe og hendes mand imidlertid ikke have siddende på sig, og de førte derfor injuriersag mod Thrine Sørens-datter.

Denne sag blev afgjort i Overretten, og dommen lød på, at hvis Thrine Sørens-datter inden 8 uger for retten aflagde ed på, at hun ikke havde udskældt Ane Margrethe for at være en sladdermær, så ville hun blive frikendt og sagens omkostninger hævede. Aflagde hun imidlertid ikke en sådan ed, ville retten lade bemeldte udtryk være "dødt og magtesløst" og Thrine idømme en mulkt til Frederiksborg Amts Fattig-

kasse på 5 Rigsdaler. Desuden skulle Thrine udrede sagens omkostninger for både underretten og overretten med ialt 15 Rigsdaler.

Sagen har sikkert været samtaleemne hos både høj og lav i Tikøb - og hvis ikke så blev den: For efter at dommen i Overretten var faldet i maj 1861, så satte Peder Pedersen en annonce i Helsingør Avis og påstod at hans hustru havde vundet sagen! Det mente Ole Andersen imidlertid ikke helt var tilfældet, og indrykkede en anden annonce, hvori han gengav en del af Overrettens dom - og overlod det til læserne selv at vurdere hvem der var den tabende part.

Ole Andersen, var søn af gårdmand i Gurre, senere i Tibberup, Anders Olsen. Han blev ejer af Sogaard i Tikøb, og drev denne frem til 1870, hvor hans søn, Frands Olsen, overtog gården. Frands Olsen ejede og drev også Tikøb Mølle.

Sogaard i Tikøb ejedes af Ole Andersen og senere af sønnen Frands Olsen